

300: BITVA U THERMOPYL

Testosteronová adaptace komiksu Franka Millera změnila estetiku hollywoodských popcornovek. A udělala velkou akční hvězdu z Gerarda Butlera.

FILM

ROK: 2006 **REŽIE:** Zack Snyder
HRAJÍ: Gerard Butler, Lena Headey, David Wenham, Dominic West

*Tohle je Sparta! A taky
velkolepý návrat fetiše
na pekáče buchet.*

Frank Miller napsal svůj slavný komiks jako počtu spartským válečníkům, ale i filmové klasice z roku 1962. Zack Snyder se o pětadvacet let později inspiroval už jen Millerovým komiksem, a dokonce stejně pečlivě jako Robert Rodriguez v případě Sin City – město hříchu. Jeho cílem bylo použít kreslenou předlohu jako storyboard a věrně podle něj natočit animovaný komiks. A protože původní pověst se hemží sošnými antickými těly statečných válečníků, vedených králem Leonidem a bránících se obrovské přesile ve slavném střetu z učebnic dějepisu, je 300: Bitva u Thermopyl nadčasovým spojením moderní filmařiny a staré dobré dřiny. Snyder natočil

celý film ve studiu, s pomocí modrého pozadí, a ponořil ho do specifických odstínů, ve kterých tmavší tóny připomínají ostré kontury tvořené komiksovým inkoustem. Herci ale museli na čtyři měsíce naběhnout do tělocvičny a pracovat na svém těle. Pekáč buchet jim na břicho nikdo nenakreslil a rozsah téhle tréninkové akce byl nevídaný. Dřív nebylo zvykem, aby hvězdy nějak přehnaně posilovaly kvůli jedné roli. Schwarzenegger, Stallone nebo Van Damme šli do filmů s už hotovou muskulaturou a ostatní hollywoodští herci sázeli na jiné kvality.

Christopher Reeve v prvním Supermanovi ještě obstál s atletickou figurou, ale po osmdesátkové invazi akčních svalovců už nestačilo být jen štíhlý. Charlie Sheen strávil v posilovně tři měsíce, aby mohl přesvědčivě zahrát hlavní roli ve Žhavých výstřelech 2, což byla parodie na Ramba. Ale až velkolepé tréninky celého ansámblu před natáčením Matrixu a nastupující komiksová horečka udělaly z intenzivního nabírání svalů v Hollywoodu běžnou součást přípravy. Kdo si chce dneska zahrát v komiksu, musí potit krev, a to dokonce i v pokročilém věku. A když dokáže nabrat svalovou hmotu Robert Downey Jr. nebo Josh Brolin, není nikdy pozdě ani pro smrtelníky z řad diváků.

300: Bitva u Thermopyl ovšem není jen přehlídkou mužných těl. Snyderovi se povedlo komiks rozhybat, aniž by ztratil millerovskou atmosféru, která tak skvěle sedla k neurvalosti mytické Sparty. A snímek hlavně, na rozdíl od povídkového Sin City střídajícího vizuální styly, velmi zdatně maskuje své komiksové kořeny. Spousta lidí se hrnula do kin ne z lásky k dějepisu či předloze, ale na nekompromisní akční film s originální výpravou a vysokým počtem mrtvol. Možná právě proto se úspěch unikátního hybridu válečného a fantasy žánru už nikdy nikomu nepovedlo zopakovat.

**„Když to krvácí,
můžeme to zabít.“**

Predátor

36. KOMNATA SHAOLINU

Nejslavnější z filmů o kung-fu mniších z kláštera Shaolin je plný fantastických tréninkových koláží

Asi neznámější kung-fu pohádka, kterou zná díky načerno přivezeným kazetám s jedno-mužným dabingem celá jedna generace československých diváků. Pomineme-li školáckou chybu v překladu názvu („36 komnat Shaolinu“), jde i po více než čtyřiceti letech o snímek, který v rámci žánru pořád obstojí. Už jen pro neobvyklou dějovou strukturu – celý film je v podstatě jednou dlouhou tréninkovou koláží.

Sledujeme příběh klackovitého odbojáře jménem Liu, který dostane za vyučenou hned na počátku svého boje proti vládním utiskovatelům. Aby se před nimi skryl a zároveň se naučil bojovým uměním, uteče do slavného kláštera Shaolin a postupně se z něj stane lidový hrdina, mnich San Te.

Hongkongské publikum ve filmu kromě morálních vzorů vidělo i neskrývanou politickou agitku namířenou proti Číně, ale především na ně zapůsobilo charisma Gordona Liu v hlavní roli a jistá ruka debutujícího režiséra a zkušeného choreografa Lau Kar Leunga. Tradiční kung-fu možná ve srovnání se skopičinami Jackieho Chana, který jako herec debutoval ve stejném roce, trochu zestárl, ale shaolinské filmy sedmdesátých let jsou svým způsobem poslední úspěšnou produkcí kdysi slavného studia Shaw Brothers. A díky ukázkám z jednotlivých komnat, a tedy i přehledné sondě do tréninku shaolinských bojových umění, tenhle film uhranul diváky nejen v Asii, ale i v Evropě a v USA.

Zatímco ostatní shaolinské trháky byly povrchní béčka o zradě a pomstě, v nichž se utkávaly pestrobarevně oblečené, ale jinak dost černobílé postavy, 36. komnata Shaolinu byla neokoukaná – místo střemhlavé akce nabídla rozvázně a zároveň efektně servírovaná moudra o tom, že trpělivost přináší růže a zlo je nakonec vždycky potrestáno. San

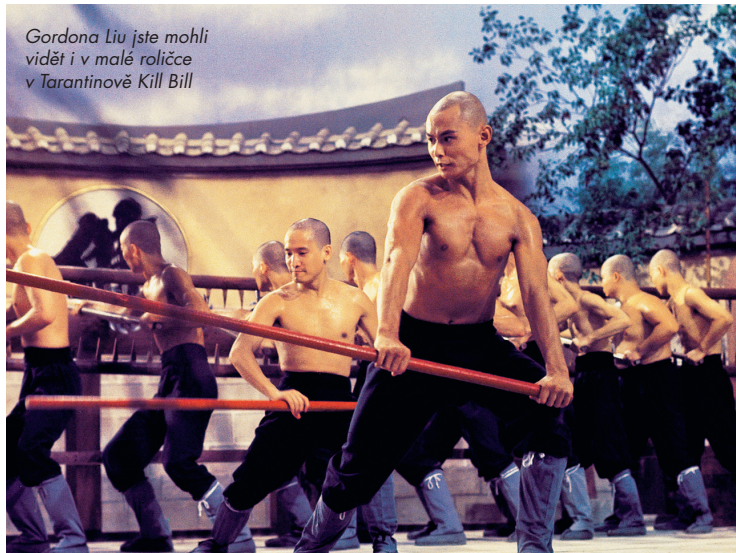
ROK: 1978 **REŽIE:** Lau Kar-Leung
HRAJÍ: PGordon Liu, Norman Chu, Billy Chan, John Cheung

FILM

Te je čínským lidovým hrdinou, stejně jako Wong Fei-Hung, kterého si ve stejném roce zahrál Jackie Chan v Opilém mistrovi. Oba filmy se ale od skutečnosti velmi odklánějí – 36. komnata Shaolinu spíš k pohádkově-politickému mýtu, Opilý mistr k čistokrevné komedii.

Oba snímky patří mezi špičku svého subžánru a právem dosáhly obrovské popularity. Přímé pokračování Návrat do 36. komnaty Shaolinu bylo po neuvěřitelném úspěchu Opilého mistra mnohem rozvernější. Za vidění stojí oba díly, stejně jako pár nostalgických béček, které koncem sedmdesátých let na téma Shaolinu vzniklo. Mistr Shaolinu, Gigant Shaolinu nebo Nepřemožitelný Shaolin patřily ke klenotům postkomunistických videopůjčoven, dnes však na rozdíl od 36. komnaty Shaolinu září už jen díky nostalgii pamětníků.

Gordona Liu jste mohli vidět i v malé roličky v Tarantinově Kill Bill

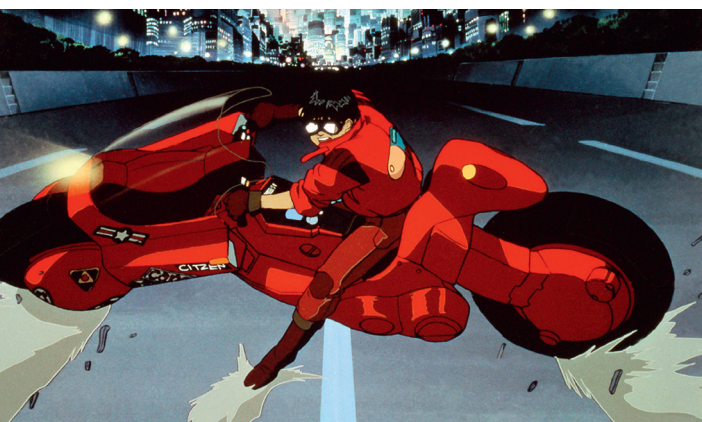

AKIRA

Legendární japonská sci-fi, která spustila vlnu cyberpunkových žánrověk a nabídla dynamickou akci v sametově plynulé animaci.

FILM

ROK: 1988 **REŽIE:** Katsushiro Otomo
Hrají: Mitsuo Owoto, Nozomu Sasaki, Mami Koyama, Hiroshi Otake

Kulturní motorku chtěl v realu vlastnit každý. Pár kutilů si ji dokonce postavila, ale dodnes čekáme na verzi, kterou bychom si mohli koupit. A to se přitom Akira odehrává v roce 2019!

Bez Akiry by anime, tak jak ho dnes známe, neexistovalo. Odvážné tvrzení, které ovšem lze naprosto jednoznačně obhájit. Ambiciózní projekt s rozpočtem skoro deset milionů dolarů vznikl v druhé polovině osmdesátých let a muselo se na něm podílet mnoho velkých japonských firem (všimněte si product placementu), aby vůbec mohl být zaplacen. Anime, tedy seriálová nebo celovečerní adaptace komiksových mangy, byla tehdy na Západě neznámým pojmem a spoléhala jen na asijské trhy. I proto se na

mnoha věcech šetřilo. Cyberpunkový Akira byl výjimkou a velkou sázkou na nejistotu.

Poprvé se namlouvaly dialogy předem, aby animace úst postav přesně seděly. Animovalo se jemněji, s využitím počítačů a mnoha dalších přelomových technologií. Snímek vznikl na základě dvou tisíc stran poznámek, náčrtků a nápadů. Komiksová předloha měla shodou okolností identický počet stran. Výsledkem je vizuál, který ohromí i dnes. Animovaný film vypadající úplně jinak než cokoli před ním i po něm. Pro japonské tvůrce to nebyla jen otázka nejvyššího rozpočtu v historii, jednoduše chtěli celému světu dokázat, v čem tkví kouzlo anime.

A samozřejmě se jim to povedlo. Akira se stal globálním fenoménem, odrazovým můstkem pro další anime hity, ale hlavně bezednou cyberpunkovou inspirací pro tvůrce animáků, filmů i videoher. A taky to byl akční film, což je důvod, proč jsme ho do naší knihy zařadili. V Akirovi se těch žánrů mísí hned několik, ale právě nádherná animace a neuvěřitelně detailní kulisy tehdy futuristického Tokia roku 2019 daly vyniknout honičkám, přestřelkám a epickému apokalyptickému finále. Ve starších animacích, ať už asijské nebo západní výroby, se nikomu nedařilo vtisknout akčním sekvencím podobný drive. Akira posunul laťku o kilometr výš a stal se vzorem pro několik generací filmařů. Zároveň to byl první animák, který západní publikum přesvědčil o tom, že anime není jen pro děti. Přivolał vlnu kulturních anime přelomu osmdesátých a devadesátých let, na kterých se nešetřilo nápady ani rozpočty. Později bohužel japonská animace devalvovala v laciných videoprodukcích, ale právě proto má Akira i dnes své nezastupitelné místo ve filmové historii.

„Potřebujeme zbraně. Spoustu zbraní.“

Matrix

Francouzské kriminálky plné drsných mužů, svůdných žen a komplikovaných případů jsou dnes subžánrem na vyměření, ale v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století byly evropskou chloubou. A jako takové potřebovaly výrazné herce do hlavních rolí. Alain Delon byl už v mládí ukázkový fešák, který se ovšem proti předpokladům vyučil řezníkem a potom odjel sloužit vlasti jako voják do Indočíny. Když se vrátil, začal na historiky z armády balit herečky a to ho nakonec inspirovalo k tomu, že by se u filmu se svým zevnějškem a důvtipem mohl uchytit taky.

V Černém Tulipánovi skvěle ztvárnil postavu francouzského Zorra, ale jeho údělem se staly kriminálky. Skočil do nich už coby výrazný herec své generace a miláček bulvárních magazínů. Možná i jeho rostoucí sláva, která přesahovala hranice Francie, ho neustále nutila pomýšlet na Hollywood. Jenže veškeré pokusy uspět v Americe ztroskotaly. Delona to mrzet nemusí, protože se kriminálkami Sicilský klan, Borsalino nebo Dva muži ve městě nesmazatelně zapsal do historie žánru, často po boku hvězd jako Jean Gabin nebo Lino Ventura. Zahrál si dokonce i s Jeanem-Paulem Belmondem, sám přirovnával tohle spoje-

ALAIN DELON

Francouzský hezoun, kterému byly souzeny role vnitřně rozervaných charakterů v kriminálkách a gangsterkách.

8. listopadu 1935

Samuraj, Dobrodruzi, Sicilský klan, policajt, Borsalino, Ledová řadra

HEREC

- Jeho nevlastní otec byl řezník a Delon chtěl následovat v jeho šlápějích. V některých filmech nakonec řezničil s pistolí v ruce.
- Díky Samurajovi je dodnes jednou z nejoblíbenějších západních filmových hvězd v Japonsku. Velmi dobře se tu prodává jeho parfém jménem AD.

ní k francouzské variantě páru Redford-Newman, ale mezinárodní slávy Belmonda sám nikdy nedosáhl, protože v komediální poloze neměl tu správnou klacovitost.

Jako hrdina detektivek byl ale patřičně flexibilní – uměl zahrát hrdinu na obou stranách barikády a snažil se tu škatulku, ve které se ocitl, rozpínat všemi možnými směry. Jeho život byl plný aférek a skandálů, ale francouzská veřejnost ho za ně spíš milovala, než aby ho odsuzovala. Svoje jmění investoval do aerolinek, závodních koní, sbírky umění nebo do několika činžáků v Paříži. Dneska je přesně tím dinosaur, jakým zůstávají hrdinové jeho filmu. Vášnivý, nekompromisní a často bezohledný. Na stará kolena si může dovolit sladký život rentiéra, který se utápí v kvalitním víně a vzpomínkách na dobu, kdy se smělo skoro úplně všechno. A nejen jeho vrstevníci rádi vzpomínají s ním, protože ta francouzská stará škola má i po letech nepopíratelné kouzlo. Kdo nevěří, ať si pustí noirovku Samuraj od Melvilla nebo skvělé Dobrodruhy.

ALBERT PYUN

Začínal jako nadějný režisér, ale skončil jako král braků, do jehož laciných filmů chodily vydělávat na nájem kdysi slavné herecké hvězdy. Smutná práce, ale někdo ji dělat musí.

19. května 1953

Meč a čaroděj, Kyborg, Rytíři, Drtič mozků, Nemesis, Bestie

- Původně měl točit pokračování dobrodružné sci-fi Vládci vesmíru, ale když z něj sešlo, použil už připravené kulisy na svého Kyborga.
- Málem režíroval klasiku Total Recall, americký remake hongkongského hitu Killer nebo sci-fi verzi Ostrova pokladů.

V posledních letech už o Albertu Pyunovi téměř není slyšet, v minulosti ovšem fungovalo jeho jméno v akčním žánru jako důkaz, že úspěch může mít mnoho podob. A také jako strašák pro herce, jejichž kariéra se nevyvíjela podle jejich představ. Dlouho totiž platilo, že kdo se objeví v Pyunově filmu, ten je definitivně a s naprostou jistotou jako hvězda vyřízený. Zpočátku to přitom rozhodně nevypadalo, že by měl z tohoto rodáka z Havaje vyrůst nový Ed Wood.

K velkému filmu se Pyun dostal tak, že mu legendární Toshiro Mifune zařídil stáž v Japonsku, kde měl pomáhat na place při natáčení filmu Děrsu Uzala. To nakonec nevyšlo, ale Pyun se přesto v zemi vycházejícího slunce pár věcí naučil a po návratu domů je zužitkoval ve fantasy Meč a ča-

roděj, která v roce 1982 utržila v kinech desetinásobek svého rozpočtu. O Pyunovi začínali lidé z oboru mluvit jako o talentovaném režisérovi, jenž by mohl v Hollywoodu něco dokázat. Nadšení ale těmto prorokům moc dlouho nevydrželo..

Jeho další filmy se už tolik nevydařily, pořád ještě ale byly řekněme normální. Až v devadesátých letech se začal Pyun upisovat vyloženým bizarnostem, jako byl třeba snímek Dollman o vesmírném policajtovi velkém jako panenka, zručně špatná adaptace komiksu Captain America z roku 1990, kterou naštěstí (nejen pro Marvel) vidělo minimum lidí, nebo akčně romantická komedie s kouzelným názvem Drtič mozků. Výjimkou z pravidla je snad jen akční sci-fi Kyborg, kde se představil Jean-Claude Van Damme, to ovšem stojí za pozornost právě jen kvůli svalovci z Bruselu a nikoliv Pyunovým schopnostem.

Pyunovy projekty byly plné bojového umění a kyborgů (série Nemesis), ale také špatných herců a laciné výpravy, protože Pyun si obvykle odjel do Afriky nebo na Divoký východ (třeba na Slovensko) a tam natočil malý, mizerný a levný film. S tímhle vykutáleným přístupem slavil úspěchy dvacet let, jeho kariéra stála na tom, že lákal vyhaslé nebo vyhasínající hvězdy – před kamerou tak měl Rutgera Hauera, Christophera Lamberta, Stevena Seagala, Roberta Patricka nebo Krise Kristoffersona. Ti všichni si k němu přišli vydělat na chleba a vyždímat poslední zbytky své popularity. Nula od nuly pošla a Pyun mohl navzdory mizerným recenzím točit dál. Sázal na nostalgii fanoušků, kteří svým oblíbencům ledacos odpustí a znovu a znovu se k nim budou vracet.

1 Hrdina Kyborga Gibson Rickenbacker se jmenuje podle výrobce elektrických kytar.

2 Ne, Pyunova Captaina Ameriku nehrál Chris Evans. Tahle verze se naštěstí do kin nedostala.

ANGELINA JOLIE

Ikonická Angelina se ke statusu superstar dostala přes akční filmy

4. června 1975

Lara Croft - Tomb Raider, Beowulf,
Mr. & Mrs. Smith

HEREČKA

- Angelina byla v roce 2014 povýšena do šlechtického stavu. Je angažovaná matkou šesti dětí.
- Nejúspěšnější akční značkou Angeliny je kupodivu Kung Fu Panda. Tři animáky utržily v kinech 1,3 miliardy dolarů!

Vaše děti by tomu asi nevěřily, ale bývaly doby, kdy Angelina Jolie nepotřebovala nutně být matkou pětapadesáti dětí, novou spasitelkou lidstva a slavnou humanistickou režisérkou patetických příběhů o dobru a zlu. Prostě jí stačilo být sexbombou, hormonální ikonou a erotickým symbolem, díky němuž řada teenagerů prožívala své první vlhké sny. A kde jinde verbovat jejich nadřazenou přízeň než právě v akčňácích?

Dlouhonohá bohyně se rty, na kterých si chtěla ustlat polovina mužské populace, se samozřejmě nejvíc proslavila jako Lara Croft. Neohrožená videoherní archeoložka se na přelomu století chlubila postavou, na níž si vylámala prsa nejedna hollywoodská diva. Angelině Jolie ale stačilo lehce vycpat podrsenku a zhmotnění bylo dokonalé.

Její Lara byla akčnější variací na Indiana Jonese, se zalíbením v extrémních kouscích, světoběžnic-tví (v Kambodži ji dodnes uctívají jako národní po-

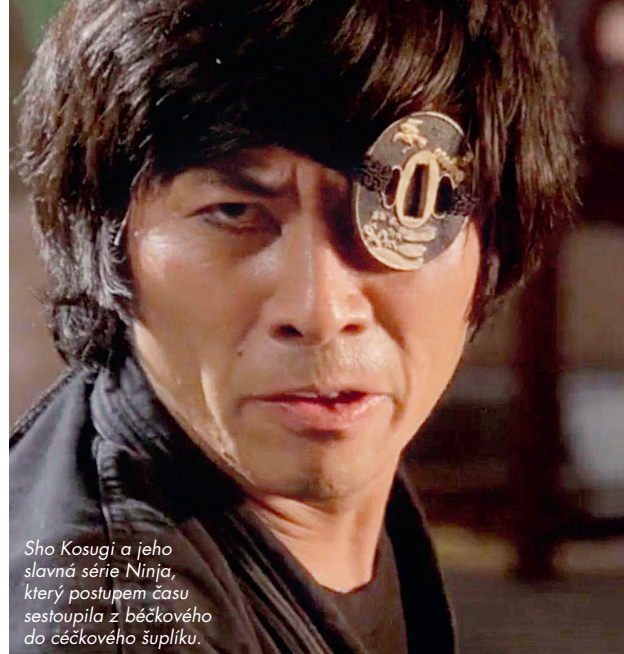
klad) a bondovských kejklích. Jenže i když nechala své mise dirigovat ty nejproslulejší akční režiséry devadesátých let, byl to i nedostatek řemeslné suverenity v akčních scénách, který sérii zlomil vaz (stejně jako absence vtipu, nonšalance a dobrodružné hravosti hlavní hrdinky, když už si píšeme seznam).

Angelině, která od narození v roce 1975 nezapře divoké geny slavného tatíka Jona Voighta, ale pomohl akční žánr už o mnoho let dříve k posunu do první hollywoodské ligy. Trvalo to jen pět let, než se od akčních běček jako Cyborg 2 – Skleněný stín nebo Nebezpečná síť dostala k zásadní roli ve vysokooktanovém hitu producenta Jerryho Bruckheimera 60 sekund., kde škádlila výstavní káry i Nicolase Cage. To spolu s Larou Croft zajistilo Angelině zásadní teleport ke statusu velké akční hrdinky nultých let, která se mohla chlubit tím, čím snad už žádná jiná herečka od té doby – Hollywood v ní viděl hvězdu plně srovnatelnou se svými mužskými kolegy, a to nejen v traskavých bijácích jako Pan a paní Smithovi, kde do ní kopal Brad Pitt, ale i ve špiónském Salt nebo ve zběsilé komiksovců Wanted.

Michael Dudikoff s typickou ninjovskou zbraní - dykami sai.

Sho Kosugi a jeho slavná série Ninja, který postupem času sestoupila z běčkového do čečkového šuplíku.

Franco Nero symbolizuje nejméně kapitulu amerického ninjutsu.

Scott Adkins v nové sérii Ninja vrací maskovaným bojovníkům prestiž.

AMERIČTÍ NINJOVÉ

Japonský export se v zemi hvězd a pruhů mimořádně ujal. A taky trochu zmučoval. Díky americkým filmům máme maskované bojovníky rádi, ale jejich westernizace rozhodně nebyla bezproblémová.

Jedna z nejslavnějších akčních ikon, které kdy Západ ukradl Východu, má kořeny ve feudálním Japonsku. Ninjové ale nebyli nic jiného než speciálně vycvičení špióni, operující v armádách na postech průzkumníků, sabotérů a vrahů. Vzhledem k povaze jejich práce ani neměli uniformu. Černý oděv s maskou, která zakrývá v podstatě celý obličej, je jen mediální zkratkou. Ninjové podobné obleky v podstatě

nepoužívali, výjimkou budiž noční přepadovky. Černé kombinézy ovšem vypadají skvěle ve filmech a vizuálně ninji odlišují od ostatního obyvatelstva.

Ve skutečnosti se přitom ninjové snažili maximálně splynout s okolím. Nejčastěji cestovali jako populární mniši v obřích kloboucích a volných róbách, pod něž se dalo skrýt množství zbraní. V tomto směru se velmi podobají západnímu pojetí tajného

agenta – speciální výcvik, převleky, zvláštní výzbroj a výstroj a specifický druh operací. Není divu, že do západních filmů výrazněji pronikli ninjové poprvé právě v bondovce.

Nutno předem říct, že snímek *Žijíš jenom dvakrát*, který vznikl v roce 1967, popisoval fenomén ninjů celkem věrohodně. Ninjovskou horečku ovšem Conneryho film nevyvolal, to se povedlo až v roce 1981, kdy Hollywood poprvé zatnul dýku do zad japonských tradic. Vznikl snímek *Ninja přichází* a představil Franka Nera jako amerického veterána s ninjovským výcvikem (to není tak nepravděpodobné, spousta amerických vojáků se naučila na asijských základnách bojová umění), který na Filipínách bojuje s místním gangsterem. Zní to jednoduše, ale Franco Nero neměl žádný bojový výcvik a jeho filmový protivník Sho Kosugi na tom byl jen o málo lépe. Nero v hlavní roli navíc vypadal jako italský námořník, trousil banální hlášky („Ninja nezabíjí, ninja eliminuje!“) a poměrně dost se zasloužil o to, aby žánr ninjovských filmů byl do budoucna vždy brán trochu s nadsázkou.

Sho Kosugi se později proslavil jako kladný hrdina v sérii filmů *Ninja* něco, kde něco byla číslovka, sloveso nebo vykřičník. Jeho schopnosti se nezlepšovaly, scénáře se naopak zhoršovaly film od filmu, takže snímek *Ninja: Vymítač ďábla*, ve kterém se snaží coby slepý samuraj zabít ženu, kterou posedl duch jeho odvěkého protivníka, už můžeme označit za prvotřídní pulpovou komedii. S mečem v ruce a rouškou na hlavě prostě stačilo předvádět tanec svatého Víta nebo občas mrštit do davu vrhací hvězdu, aby lidé tleskali.

Až do roku 1985 vše vypadalo jen jako další nepodstatný běčkový trend. Jenže pak vznikl první Americký ninja. Michael Dudikoff jako chlapec vychovaný ninjou, který už jako dospělý voják znovu potkává svého učitele a musí zachránit dceru generála a zabránit zlým ninjům, aby pomohli místnímu gangsterovi. Starý známý scénář, ale s větším rozpočtem, pestrobarevnými ninjovskými obleky a mnoha gadgety. Dudikoff sice už trochu tancovat uměl a zvládl i pár triků s lopatou a kýblem, ale z dnešního pohledu film zachraňuje pouze roztomilá tupost dialogů a nostal-

1 Želví ninjové byli populární v animované, hrané i videoherní verzi. Ta hraná ale mohla uspět opravdu jen v divokých devadesátých.

2 Protivníci musí být barevně odlišeni. Kdo prohraje kámen-nůžky-papír, ten se musí obléct do pastelových barev.

gie upomínající na to, že ho hltala jedna generace malých kluků, kteří netušili, že ninjové modré, červené, žluté a kostkované obleky nenesí a rozhodně se jim do předloktí nevejde plamenomet. Ale byla to zábava a už kvůli tréninkovému kempu ninjů (který alespoň vycházel z reality, i když v ninjovských vesnicích na úpatí horských masivů Iga a Koga asi kovové prolézačky neměli) a neodolatelné poetice západního pojetí východních supermanů se vyplatí snímek vidět.

Série Americký ninja se dočkala celkem pěti dílů a nastavila charaktery hodných a zlých ninjů, jejich nadpřirozených dovedností (populární teleport s pomocí dýmovnice) a odvěkých svárů. Ninjovský archetyp, sestávající z katany, černého oděvu, vrhacích hvězd a schopnosti zmlátit libovolný počet protivníků a pak bez pomůcek, nebo dokonce jištění, vyšplhat do třetího patra, se na přelomu osmdesátých a devadesátých let stal oblíbenou berličkou mnoha filmařů. Absolutní plyšáky pak z ninjů udělala devadesátá léta a hlavní podíl na tom samozřejmě má komiks, animák a posléze i hraná série *Teenage Mutant Ninja Turtles* alias *Želvy nindža* (na této transkripci trval český distributor). Ninjové tak definitivně degradovali do pozice prodejního artiklu a zároveň se vyautovali z vážně pojatých akčních celovečeračků, do kterých se vrací už jen jako nostalgické talismany.

ARNOLD SCHWARZENEGGER

Největší filmová hvězda všech dob (fyzicky i doslova), ztělesnění amerického snu a chlápek, který nás i hluboko v důchodu baví, ať už je na plátně nebo na sociálních sítích.

HEREC

30. července 1947

Barbar Conan, Terminátor, Komando, Predátor, Poslední akční hrdina, Pravdivé lži, Likvidátor

- Guinnessova kniha rekordů Arnieho označila za nejlépe stavěného člověka na světě. Proto z něj v Terminátorech vyrábějí kopie jako na běžícím pásu!
- Příjmení Arnoldovy maminky za svobody bylo Jadrný. Babička totiž pocházela z české části Rakouska-Uherska. Arnoldovi tak v žilách koluje trochu tuzemské krve.

Arnieho životopisy obvykle začínají v době, kdy ztepilý Rakušan z Thalu k snídani baštil činky, zapíjel je motorovým olejem a přikusoval k nim nárazníky z passatů. O jeho kulturistické kariéře i a podpůrných prostředcích pojednává množství dalších publikací. Jakkoli se Arnie k užívání steroidů přiznal, na jeho organismu to kupodivu velké škody nenapáchalo, ačkoli tehdejší bobule se mlely ze všeho možného. Na jeho statné postavě se podepsaly jen částečně, základem byla superhrdinská genetika a obrovské množství dřiny a rozpohybovaných tun železa (kulturistickou lovestory Železný Schwarzenegger by měl mít každý fanda nakoukanou lépe než trilogii Terminátor).

Přítom přezdívka „Rakouský dub“ vychází z Arnieho posilování s vlastní vahou. Dali mu ji Britové na jeho první anglické soutěži, kam přiletěl, aniž by uměl jazyk – pomocí napínání různých svalových partií, hlavně těch obličejových, se nakonec vyptal na cestu do haly, kde se závody pořádaly. Přezdívku dostal podle charakteristicky klenutých zad, ale hlavně kvůli historce o tom, jak dělal na břehu řeky v Thalu shyby na větvi místního staletého dubu. Ten strom tam určitě dodnes stojí.

Arnold ovšem v Thalu nezůstal. Coby ploletý okamžitě utekl do Mnichova, kde dělal trenéra v posilovně, jejíž majitel mu pak přispěl na první výpravu po kulturistických soutěžích. Odtud už to byl jen krůček do Los Angeles. Schwarzenegger tam poctivě trénoval, makal jako pokrývač, ale taky si bokem přivydělával rozesíláním nutričních zlepšováků vlastní výroby, a vydělané peníze investoval do nemovitostí.

Na konci sedmdesátých let byl Arnie ve vyloženě výhodné pozici. Jeho byznys s doplňky výživy se úspěšně rozjížděl a trofeje už neměl kam dávat. Všichni ho lákali do Hollywoodu, ale on nikam nespěchal, nemusel po nocích otročit v barech a garážích jako většina aspirujících herců. Místo toho si dostudoval vysokou a po tragickém omylu jménem Herkules v New Yorku, kde jako mlčenlivý obr jezdí na střese autobusu po Manhattanu, si další nabídky zatraceně pečlivě vybíral. Bylo mu ale jasné, že z té hromady rolí vikingů, starověkých válečníků a jiných kolohnátů musí vytáhnout tu nejlepší.

Až ohlédnutí po sedmatřiceti letech naznačuje, jak zásadním filmem byl Barbar Conan. Fandové knižní předlohy jsou sice dodnes vyplašení z toho, jak John Millius předlohu zprznil (knižní Conan je navzdory přízvisku barbar celkem inteligentní, ukecaný a vlastně i dost cynický), ale snímek se stal klasikou a etalonem filmů, v nichž ostří chlapíci víří vzduch ocelí, aby nechali všechny ležet bradou k zemi. A pokud se ta brada nachází pár desítek metrů od zbytku těla, tím lépe. Pro Arnolda to byla první velká role – ušitá na tělo, dobře zaplacená (dvě stě padesát tisíc dolarů) a navíc si mohl do filmu po-

Mr. OLYMPIA

Arnold dvakrát vyhrál soutěž Mr. Europe, čtyřikrát Mr. Universe a sedmkrát Mr. Olympia. Není důležité, která z těch soutěží je nejdůležitější, stačí podotknout, že Arnold držel rekord v počtu titulů Mr. Olympia až do roku 1991 (jen dvěma lidem v historii se ho povedlo překonat) a dodnes je nejmladším (23 let) držitelem této trofeje.

zvat spoustu kamarádů, což byla taktika, kterou pak hojně využíval po celou kariéru.

Není mimochodem od věci porovnat zápletku Conanovského filmu a Arnieho kariéru. Obojí se totiž až nápadně podobá – Conan vyrůstal v těžkých poměrech, pak soutěžil jako gladiátor, získal slávu a přízeň publika, ale na stará kolena se stal pánem svého království. Vyměňte gladiátorství za kulturistiku, slávu válečnou za slávu filmovou a s tím kralováním taky nejsme daleko od pravdy, že?

V roce 1983 Arnold Schwarzenegger konečně získal americké občanství, ale na cestě za americkým snem se teprve rozbíhal. Přijal zápornou roli v Terminátorovi, ale risk se mu vyplatil a následně mohl scénáře přehazovat vidlemi.

Cameronův hit mu doživotně přisoudil role drsnáků cedících mezi zuby jednoduché hlášky, ale jeho další postava – jedna z nejslavnějších – byla jasnou snahou o distanci od jednorozměrných charakterů. John Matrix byl milující otec, který bere únos své dcery vážně. V Komandu udělá VŠECHNO proto, aby ji zachránil. Pokud to má znamenat, že zabije stovky lidí a srovná se zemi jeden malý diktátorský ostrůvek, udělá to. »

1 Conan skvěle zužitkoval nejen jeho muskulaturu, ale i těžko přeslechnutelný rakouský akcent.

2 Na image terminátora měl Arnie lví podíl, protože Cameronovi ohledně postavy neustále kecal do řemesla. Nakonec se ukázalo, že přesně ví, jak postavu v prvním i druhém díle uchopit.

3 Komando bylo definitivním přechodem k "chytřejším" postavám. Arnie tu hraje mašinu na zabíjení, ale i milujícího a obětavého tátu.

» Důkazem prudkých změn, které akčním žánrem na přelomu osmdesátých a devadesátých let lomcovaly, je naspeedovaný vývoj Arnieho postav. Od divošského barbara (Barbar Conan) přešel k nemilosrdnému, ale přece jen myslícímu stroji (Terminátor), posléze k rolím takticky uvažujících vojáků (Komando, Predátor, Běžící muž), hláškujících ruských policistů (Rudé horko) a pokračoval k učenlivému stroji (Terminátor 2: Den zúčtování), tajemnému agentovi s lehkým otřesem mozku (Total Recall) a vše korunoval plnohodnotnou americkou variací Jamese Bonda, která si sama ze sebe stihne utahovat (Pravdivé lži).

To všechno zvládl za pouhých třináct let. Jako by se z pětiletého dítěte stal dospěle uvažující jedinec. Částečně je to dáno evolucí scénářů v daném žánru, částečně i Arnieho volbami a jeho tlakem na producenty. Jeho bezprostřední konkurence se v tomto ohledu vyvíjela podstatně pomaleji, ale na druhou stranu lépe vydělávala, protože na rozdíl od něj neodmítala sequely. Po tragickém Conanovi Ničiteli se Schwarzenegger nechtěl podruhé spálit? Přesvědčil ho až Cameron, když mu prozradil, co pro něj chystá v Terminátorovi 2: Den zúčtování. Snímek oba vystřelil do pozice absolutních králů hollywoodského mainstreamu. Arnold si mohl diktovat pohádkové honoráře a vybírat si nikoli role, ale rovnou scénaristy, kteří pro něj roli napíší tak, jako když si necháváte ušít na míru značkový oblek.

Na začátku devadesátých let zakopali předstírnou válečnou sekeru a spolu s Bruce Willisem

RIVALOVÉ

Arnieho přátelská řevnivost se Sylvesterem Stallonem trvá od roku 1976, kdy se oba sešli na Zlatých glóbech – Arnie se soškou za největší nový talent, Sly se soškou za prvního Rockyho. Dva sympatíci u jednoho stolu, ale nako nesmiřitelní rivalové o dekádu později, kdy Schwarzenegger Komandem reagoval na Ramba II a mnohdy našťavaně sledoval tržby Stallonových dvojek, trojek nebo čtyřek. Koncem osmdesátých let ale z vzájemné rivality profitovali oba – pokud dostal jeden z nich vysoký honorář, mohl ho ten druhý vyžadovat taky.

a Tomem Cruisem rozjeli restaurační řetězec Planet Hollywood. Při vzájemném přeměřování eg a bicepsů si tak nějak nevšimli, že zlatá éra pekáčů buchet končí a stříbrné plátno brzy zaplaví nová generace anorektických hrdinů. Naštěstí se z toho časem oklepali a dodnes jsou nejen úspěšní a fanoušky milovaní, ale i kámoši jak hrom.

Už na základní škole Arnold spolužáky bavil historkami o tom, že až vyroste, bude z něj největší kulturista všech dob, přestěhuje se do Ameriky, stane se

Plán útěku byl historicky prvním filmem, ve kterém se Arnie a Sly objevili bok po boku v plnohodnotných rolích.

1 V *Postradatelných* si Arnie pro sebe urval nejlepší hlášky i zbraně. Objevuje se však pouze sporadicky.

2 *Krása versus zvíře* - ve třetím *Terminátorovi* stojí Arnold proti "křečké" Kristanně Loken. A několikrát dostane pořádnou nakládačku.

3 *Komando* je reakcí na druhého *Ramba*. Proto má Arnie tak přerostlý nůž.

z něj filmová hvězda jako z jeho idola Steva Reevese a nakonec se přiznání do rodiny Kennedyových a stane se z něj prezident zeměkoule. Nevyšlo mu to až na ten poslední drobný detail. Překážkou k prezidentování v USA nebyl ani tak jeho nepřeslechnutelný akcent, který si pečlivě udržuje i po padesáti letech na stříbrném plátně, jako spíš to, že podle ústavy Spojených států musí být kandidát rodilý Američan.

Stallone si z toho v *Demolition Manovi* a *Expendables: Postradatelní* utahuje, ale ve skutečnosti Schwarzeneggerovi fandil a podporoval ho v jeho snaze stát se guvernérem Kalifornie. Jako nejoblíbenější hollywoodská hvězda své doby měl cestičku do úřadu umetenou a politická kariéra mu pomohla překlenout časy, kdy svalovci v kinech definitivně ustupovali ze slávy. Schylovalo se k tomu už v druhé polovině devadesátek, ale Arnold s pomocí schopného agenta vyždímal z hollywoodských kasiček maximum. Nikdo jiný nenatočil čtyři propadávky (finanční i kritické) za sebou, aniž by to zanechalo stopy na jeho honoráři. Naštval sice většinu svých fanoušků, ale *Batman a Robin*, *Konec světa*, *Šes-*

tý den a *Protiúder* mu vynesly bezmála sto milionů dolarů. Na dřevo.

Aby oddálil blížící se pád, kývnul na *Terminátor 3: Vzpouora strojů* i bez účasti Camerona. Ten mu ostatně během přátelské debaty poradil, aby do toho šel a pořádně studio oškubal. Stalo se – Arnold si poručil rekordních třicet milionů dolarů.

Po jeho odchodu z politiky už to taková hitparáda není a mnozí Schwarzeneggerovi fandové by byli vůbec nejradši, kdyby se už jen věnoval komentování politiky, hraní golfu a pořádání vlastního kulturního festivalu. Jenže on je jako žralok – kdyby se zastavil, jednoduše umře. Proto se po solidní *Konečně* (jak příznačný název) vrací znovu a znovu jako terminátor, případně zkouší napínat kromě bicepsů i mimické svaly v dramatictějších rolích (*Maggie*, *Cesta bez návratu*). Bez ohledu na počet propadáků zůstává v očích milionů filmových fandů pořád tou největší filmovou hvězdou všech dob. A dost pravděpodobně jí zůstane nadosmrti, bez ohledu na jeho další angažmá u filmu nebo v politice. Žijící legenda. Nic více, nic méně